

## ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:	
Egy évre ... ..	240 Lel.
Fél évre ... ..	120 Lel.
Egy negyed évre ... ..	60 Lel.
Egy hóra ... ..	20 Lel.

Hirdetések árszabás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

# ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

## SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-  
utak palotájában. ☉

## KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat  
Bravardni Rögale Ferdinand I.  
(János) Kherceg-utj 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

☉ ☉ Szerkesztő: STAUBER JÓZSEF. ☉ ☉

Szombat, június 17.

## Az aradi kat. főgimnázium sorsa

(Mit mondott Anghelescu miniszter az aradi küldöttségnek?)

Az aradi katolikus főgimnázium ügye még most sem jutott nyugvópontba. Az egymással teljesen ellentétes intézkedések tömkelegében talán némi világosságot gyűjt Anghelescu oktatásügyi miniszter nyilatkozata, amely, ugyancsak, mint néhány héttel ezelőtt az ittléte alkalmával a legjobb indulatot igéri a magyarság aradi középiskolájával szemben és egyszerűsített azokra a módosításokra is rámutat, amelyek a teljes megoldás lehetőségét már a közel jövőben megvalósíthatják.

A katolikus egyházközség küldöttsége néhány nappal ezelőtt utazott le Clujra, hogy Pleanu főigazgatóval az erdélyi oktatásügyi reszort helyettes vezetőjével végre megállapodást létesítsen a két tagozatból álló középiskola jelenlegi és a jövőben követendő vizsgarendjére nézve. Amint az Aradi Közlöny már megírta, egy újabb küldöttségjárás azért vált szükségessé, mivel a reszort a miniszter által kiadott hatálytalansági rendelkezést valószínűleg helytelen értelmezés folytán, csak esetleges

módosításnak volt hajlandó alávetni, azt azonban olyan értelemben megváltoztatni, amely az intézet létezésének legelőnyösebb követelménye lehetne, nem akarta. Áll ez legfőképpen az iskola önálló vizsgáztatási jogára, az érettségi vizsgálatoknál már évtizedek óta fennálló formák között való lefolytatására és sok más egyébre, ami csak arra lenne jó, hogy a tanítványokat bizonyos nehézségek kitéve, arra bírják, hogy más intézetben folytassák tanulmányaikat. Pleanu szívélyesen fogadta az aradiak küldöttségét, azonban felsőbb helyről jött rendelkezésekre hivatkozva, legelőnyösebb csak jó indulatáról biztosíthatja őket a végleges döntésre vonatkozólag pedig kijelentette, hogy a legokosabb egyenesen a miniszterhez fordulni. Ez meg is történt. A delegáció Clujról azonnal továbbutazott Bucurestibe, ahol Anghelescu miniszter a következőket jelentette ki előttük:

— A felekezeti iskolák ügye, a csatolt területeken még most sem dönt el. Erre vonatkozólag a jövő hónapban itt a fővárosban egy an-

két fogok összehívni, amelyen az összes érdekelt iskolák képviselői is részt vesznek. Ez az értekezlet lesz aztán hivatalosan végleg határozni a felekezeti tanintézetének soráról. Semmi esetre sem akarom azonban, hogy az aradi katolikus főgimnázium megszokott tanrendjében ezáltal esetleg zavar vagy helyrehozhatatlan mulasztás álljon be. Megengedem tehát, hogy az intézet növendékeit egy az érettségi, mint az osztályvizsgákat ebben a tanévben még a saját környezetükben és saját tanáraik előtt lehessenek le. Mivel azonban az intézet nyilvánossági joga jelenleg még függőben levő kérdés, a vizsgák mindegyikére az állami intézetek megfelelő szaktanárai közül miniszteri biztosokat fognak delegálni. Az érettségi vizsgálaton nem egy, hanem két kormánybiztos vesz részt. Mindezekkel kapcsolatosan az is természetes, hogy a katolikus gimnázium által kiállított előmeneteli, osztály és érettségi bizonyítványokat csak az állami intézetek igazgatósága által foganatosított hitelesítés által ismerhetjük el egyelőre érvényesnek. Aradon a Moise Nicoara il-

céséti le a bizonyítványokat. — A katolikus főgimnázium érettségi vizsgálatait ezek szerint valószínűleg június hónap 26-ától kezdődőleg fogják megtartani.

## A prefektus itthon.

(A regáltban lesz két megyei prefektus.)

Dr. Marcus Mihály prefektus tegnap érkezett haza Bucurestiből, ahol több megyei ügyet intézett el. Az Aradi Közlöny munkatársa kérdést intézett dr. Marcus prefektushoz, hogy mi igaz azokból a hírekből, amelyek szerint minden megye élére két prefektust fognak kinevezni: egy adminisztratív és egy politikai prefektust. A prefektus a következőket mondotta:

— Ez még csak nem is komoly kombináció, mert össze sem ült az a bizottság, melynek ebben a kérdésben döntenie kellene. Azok, akik felszínre vetették ezt a kérdést, úgy látszik, nem tudják, hogy Erdélyben eddig is volt a megyének külön vezetője: az alispán, míg a megye politikai feje a prefektus volt eddig is. Ugy tudom, hogy a régi királyságban is az erdélyi rendszert fogják bevezetni és így

## BUDAPESTI LEVÉL.

### A bankógyár.

Orell Füssli bankói egyre több pénzébe kerülnek a magyar államnak, mert ezekért a Zürichben készült magyar bankokért komoly aranyakat kell fizetnünk. Éppen ezért nem lehet rajta csudálkozni, ha a magyar pénzügyminiszteriumban komolyan foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy a drága bankó helyett olcsó fémből való pénzt gyártsanak.

A magyar királyi pénzverő intézet, amely annak idején elmenekült Körmöcbányáról, magával hozta a pénzverde felszerelésének jó részét és az intézet negyven munkása, más foglalkozás híján, most a Magyar Államvasutak gépgyárában felállított gépeken veri a vashuszfillérest. A vasból való huszfilléreseket vére ugyan nem tulságosan gazdaságos, mert egy ilyen huszfilléres kiverése egy hónappal ezelőtt még 16 fillérébe került az államnak. Dehát a vas is folyton drágul, a munkabér is egyre emelkedik, úgy, hogy ma holnap az állami is úgy jár a huszfilléreseivel, mint az egyszeri ember, aki négy krajcárrost hamisított, de minden négykrajcáros öt krajcárjába került.

De ha a huszfilléreseket gyártás nem is gazdaságos, a koronás,

a kétkoronás, tízkoronás és még a huszkoronás vas- és nikkelpénzek gyártása annál gazdaságosabb lenne, mert itt az állam föltétlenül megtalálná számadását. Most ugyanis már ott tartunk, hogy a vas sem drágább a papírnál és a fémpénzgyártás alighanem kiadósabb lenne a bankógyártásnál.

A magyar bankógyártás problémájának megoldásával kapcsolatban különben némelyek azt hitték, hogy az Osztrák-Magyar Bank elárvult bankoprési közül a magyar állam magához vált egynehányat és azontul ezeken a kpróbált masinákön nyomatja a bankót. Azonban — úgy látszik — elestünk ettől az alkalmi vételtől is. A dolog ugyanis úgy áll, hogy az Osztrák-Magyar Bank bankjegynyomdáját a nemzetközi likvidáló bizottság a bank hét osztrák földön levő fiókjébe palotájával együtt a részvényeseknek hitte oda. A részvényesektől meg az osztrák kormány akarja megvásárolni a nyomdát és a berendezéseket, mert Német-Ausztriának olyan óriási a bankjegyszükséglete, hogy szüksége van az Osztrák-Magyar Bank minden nyomdagépére.

Annyi bizonyos, hogy ha az osztrák kormány megvásárolja az Osztrák-Magyar Bank nyom-

dáját, Európának talán a legmodernebben berendezett és legtokéletesebben dolgozó pénzgyárát vásárolja meg. Ezzel a bankjegynyomdával csak az oroszoké vetekedett, az, amelyben valaha a Romanow-rubeleket nyomták a hatalmas Orlov-gépek. Az Osztrák-Magyar Bank jegynyomdája különben minden időben egyik érdekessége volt Bécs városának. A Bankgasse és a Herrngasse sarkán áll a híres nyomda négyemeletes épülete, a melyet a bécsi nép fantáziája a miszticizmus színes ködébe burkolt bele. Száznegyyszázöt ez a nyomda és száznegy esztendő alatt egyre bővítették, egyre modernizálták, annyira, hogy a nyomdatechnika dolgában alig van ma párja az egész világon. És hogy ez így van, abban kétségtelenül Natherny Arturnak, a nyomda nagyszerű igazgatójának van a legnagyobb érdeme, aki az Idén volt harminc esztendeje, hogy az orosz jegybanc nyomdájából az Osztrák-Magyar Bank nyomdájába került és az orosz nyomda mintájára teljesen átformálta a bécsi bankógyár egész berendezését. Legendák keringenek erről a nyomdáról, azért legendák, mert arról, hogy tulajdonképpen mi van ebben a bankógyárban, hogy miképpen csinálják a pénzt és mint készü-

azok a gyönyörű ezresek és százazok, amelyekért aztán olyan örült-hajsza folyt, mihelyt kikerültek a gyárból, szóval ezekről a rejtelmes dolgokról bizonyosat csak nagyon kevesen tudtak. A bank vezetősege szinte hermetice elzárta a nyomdát a kíváncsi külvilágtól. Az alkalmazottakon kívül más be nem tehetta a lábát a nyomda épületébe. De nemcsak a nyomdát különítették el a világtól, hanem az embereket is, akik a nyomdában dolgoztak, a kik a bankjegymintákat részbe metsztették, rajzolták, fotografálták és nyomták. Natherny azt követelte embereitől, hogy szinte zárdaéletet éljenek, ne sokat érintkezzenek a pénzgyáron kívül levő emberekkel és különösen fiatalbűntetés terhe miatt tilos volt beszélni arról, ami odabent történik.

Erre a nagy titkolódzásra állítólag azért volt szükség, mert csak ilyen példátlan titoktartás és végtelenségig menő ellenőrzés mellett lehetett elérni azt, hogy a bankjegyhamisítások számát a minimumra csökkentették. Ugy látszik, hogy a nagyszerű Natherny direktor azt hitte, hogy a bankjegyhamisítást csak az Osztrák-Magyar Bank nyomdájában lehet alaposan megtanulni. Annyi bizonyos, hogy a legkitűnőbb bank-

értelmezendő az, hogy Kéf prefektusa lesz minden megyének: egy prefektusa és egy subprefektusa. Eddig ugyanis nem volt a régi királyságbeli megyéknek erdélyi értelemben vett subprefektusa.

## Bécs megnyugodott.

BÉCS. Az osztrák kormány önálló jegybank felállításával igyekszik megakadályozni a gazdasági összeomlást. A szanalás munkáját már a kezébe is vette a Rothschild-csoport. A jegybank létesítésének előfeltételeként szükségesnek tartják az államháztartás rendbehozását. A kormány szombaton fogja benyújtani a nemzeti tanács elé az új pénzügyi programot, mely a rendkívüli vagyon-, kereset- és jövedelemadókat tartalmazza. Ezekről az új adóktól annyi fedezetet remélnek, hogy az abból beölyt összegekből az államháztartást a külföldi hitelek folyósításáig továbbvihetik. A pánikszerű hangulat már lecsillapodott és az üzleti forgalom nyugodtabb mederbe tért vissza. A tőzsdén minden mennyiségben adtak külföldi valutát és a külföldi fizetési eszközök áresése jelentékeny volt.

BÉCS. Eddig még nem megerősített hír szerint osztrák politikusok komolyan tárgyalnak Amerika megbizottjával, hogy Ausztriát gazdasági segítség fejében amerikai fennhatóság alá helyezik.

Osztrák-Magyar Bank nyomdájában voltak. De aztán Natherny direktor vigvázott is rájuk, nehogy valamiképpen kikerüljenek a nyomdából. Nagy fizetést adott nekik, becézte őket és így sikerült neki a bankgyárban nemcsak egy nagyszerű hamisító gárdát megszervezni, hanem egy külön bankjegyhamisító osztályt is létesített Natherny igazgató. Ez az osztály, mely hihetetlen tökéletességgel dolgozott és amelynek Hazura Károly vicedirektor a vezetője, tulajdonképpen két részből áll, a fényképező atelierről és a kémiai osztályból. Ha a világ valamelyik nagy jegyintézte új bankjegyet bocsátott ki, az Osztrák-Magyar Bank pénzgyára menten megszerzett belőle néhány példányt és hamisította. Hazuráék természetesen saját használatára készítették a hamisítványt az idegen pénzről. A szájhagyomány szerint az utolsó harminc esztendő alatt még nem akadtak olyan bankjegyre, amelyet a legtökéletesebben ne lehetett volna hamisítani. A fényképező atelier, mihelyt megkapta az idegen bankjegyet, megpróbálta lefotografálni, míg a kémiai intézet a bankó papírjának a szerkezetét vizsgálta meg, hogy a bankjegy papíranyagában nincs-e valami különös, eddig ismeretlen anyag. Mikor aztán ezzel készen volt, megpróbálta rekonstruálni az idegen bankjegy papírját. A hamisítványok végül bekerültek az Osztrák-Magyar Bank muzeumába és minden hamisítvány mellett végig alott volt az eredeti, hamisítatlan bankó is.

## A herceghalmi vasuti katasztrófa aradi sebesültje.

(Ujabb részletek a szerencsétlenségről.)

Az Aradi Közlöny távirati jelentés alapján beszámolt arról a nagyszabású vasuti katasztrófáról, amely Herceghalma és Biatorbágy között lejátszódott. A vasuti szerencsétlenség több áldozatot követelt. A sebesültek között egy aradi asszony, özv. Grünbaum Leóné is van. Az aradi urinő szerencsétlenségéről budapesti tudósítónktól tegnap a következő táviratot kaptuk:

Herceghalmi vasuti katasztrófaánál sérültek között van Grünbaum Leóné, 30 éves, aradi kereskedő neje. Mentők Rókusba szállították.

Ma délelőtti budapesti tudósítónk a következő táviratot küldte:

Grünbaum Leóné, aradi kereskedő neje, aki herceghalmi vasuti katasztrófaánál megsérült, Parkszenatóriumban fekszik. Érdeklődéseimre orvosai nyilatkoztak. Szemén, fején, végtagjain megsérült. Állapota súlyos, de túl van veszedelmen.

Ma a következőket táviratozza budapesti tudósítónk:

Vasuti szerencsétlenségénél megsérült Grünbaum Leóné állapotában javulás állott be.

A szerencsétlenül járt aradi urinő asszony nemrég utazott Budapestre, hogy onnan Londonba folytassa útját. Özv. Grünbaum Leóné angol nő, akinek rokonai Londonban laknak. Gyermekait aradi sógoránál Kovács Soma gépkereskedőnél hagyta. Az aradi urinő asszony tavaly megrázó tragédia részese volt. Férje, Grünbaum Leó, a Kovács Soma és Társa cég beltagja tavaly súlyos betegsége miatt öngyilkosságot követett el.

BUDAPEST. Ujabb jelentések szerint Biatorbágy és Herceghalma közötti vasuti szerencsétlenség attól a helytől 400—500 lépésnyire történt, amelyen 1916-ban szintén súlyos szerencsétlenség történt a Ferenc József temetéséről jövő utasok gyorsvonatával. A katasztrófa oka a vizsgálat adatai szerint szintörés. A halottak száma az eddigi megállapítások szerint kettő, a sebesülteké pedig körülbelül husz. A gyorsvonat 75 kilométeres teljes sebességgel robogott, amikor a vonat közepe elszakadt. Először három, azután még egy negyedik kocsi fordult le a töltésről az éles kanyarulatnál. Az összetört kocsi roncsai alól a különvonaton megérkezett mentők szedték ki a sebesülteket, akiket a Sopron és Szombathely felől jövő gyorsvonatra raktak és ápolás alá vettek. A forgalmat Forbágy és Herceghalma között egyelőre egy vágányon bonyolítják le. A sebesültek között van dr. Balassa Gyula budapesti ügyvéd, aki csak nemrég épült fel abból a sebéből, amit az erzsébetvárosi társaskör elleni bombamerénylőnél szenvedett. Állapota súlyos, de nem életveszélyes. Fején

zuzódások vannak, a vese fáján vérömlés, pulzusa rosszul működik és vérkeringése zavart.

## Irodalom és művészet.

### A babavásár.

(Bemutató a nyári színházban.)

Az aradi származású Kardos Andor operettje a „Babavásár“, melyhez a jó hírnévnek örvendő Nádor Mihály írta a zenét, a legújabb operett irodalom-termés legjavához tartozik. Előadása Péchy Erzsébet vendégszereplésének méltó befejezése. Gitta derült, kacagó és fölényes alakja annyira rá van szabva a vendégműveszőre, hogy azon a nagy sikerrel, amelyet ebben a darabban aratott, senkinek csodálkozhatik. Gitta szerepe annyira dominálja a darabot, hogy partnerének, László Andornak — Szentkuthy Richárd gróf szerepében — minden művészi erejére volt szüksége, hogy Gitta mellett érvényre tudjon jutni s László Andor rendelkezett ezzel az erővel. Kedves szerepe volt a darabban Szegő Lilinek és Sebestyén Jenőnek. Sajnos, Sebestyénnek időnek előtte kificamodott a bokája, ugylátszik tulambiciózus volt a főpróbán, s így táncduett helyett csak Szegő Lili kitűnő szólótáncában gyönyörködhetett a közönség, mely zsufolásig megtöltötte szerdán este a házat. Szegő Lilinek azonban így is sok-sok tapsban volt része. Inke a második gyermekkorát élő öreg herceget alakította sok hűséggel és finomsággal. Az összejáték ki fogástalan volt, ép úgy a díszletezés. Ezért a rendezésért elismerés illeti Jakabffy Dezső rendezőt. Csányi Mátyás mint dirigens járut hozzá ennek az emlékezetes estének sikeréhez. (s. j.)

Román énekművészek Aradon. Hétfőn, 19-én este lépnek fel a Kulturpalota nagytermében Bucuresti legkiválóbb énekművészei, akik június 10-én tartottak hangversenyt Bucurestiben óriási sikerrel. A hangversenyről a lapok egyöntetűleg állapították meg, hogy a legmagasabb művészi nivón állott. Különösen ki emelik Elefterescu szopránénekesnőt, akinek tisztán csengő gyönyörű hangja elragadtatta a közönséget. Andreescu Gyula tenoristával és Teodoreanu baritonistával szintén hasábokon foglalkoztak a lapok. Az értékes triót Stoinescu István, a bucurestii zeneiskola igazgatója egészíti ki. A műsor világhírű zeneszerzők legértékesebb munkáiból van összeállítva. A hangverseny iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg Aradon. A kiváló művészek Aradól külföldi körútra mennek.

Haladás előadás délután fél hatkor a Nyári színházban.

Mészáros Béla Budapestre szerződött. Mészáros Béla, az aradi színtársulat fiatal tagja a napokban meghívást kapott a budapesti Belpárosi Színház igazgatóságától, hogy szerződötési célból lépjen fel egy estén a színházban. Mészáros Béla eleget is tett a meghívásnak és 13-án lépett fel a Gazdag leány egyik szerepében. Olyan sikere volt hogy a fellépése után a színház igazgatósága le is szerződötte Mészáros, aki ennek következtében rövidesen megvált az aradi színházról. Mészáros tegnap érkezett vissza Budapestre.

desen megvált az aradi színházról. Mészáros tegnap érkezett vissza Budapestre.

Nagy Géza fényképész műtermében naponta személyesen eszközöl főlvételeket. Műterem: Bul. Reg. Maria 22. (Andrássy-tér) megyeházzal szemben. Kapualjában állandó képkiallítás.

A színházi iroda hírei. Péchy Erzsébet bucsufellépte. Ma, szombaton és vasárnap este bucsuzik egy havi vendégszereplés után a művésznő az aradi közönségtől, mindkét este a Babavásár kerül színre, amelyben a kettős női főszerepet játssza. — Jegyek ez előadásokra a téli színház pénztáránál válthatók. — Boszorkány. Sardou világhírű színműve kerül színre holnap, vasárnap délután a Nyári színházban. A darab címszerepét Tompos Ella játssza, míg a többi főszerepeket Geilert Irén, Gömöri Emma, Benkóné, Sipos, Darvas, Olasz, Selmecy, Kallós, Faludy, Ács és Ladiszlay játsszák. — Mader Raul az Opera főigazgatójának vezetésével, Medek Anna, Máthé Rózsi, Gerő Erzsébet, Dr. Székelyhidy, Palló Imre, Somló József, Kálmán Oszkár művészek hétfőn kezdik meg vendégfellépésüket Pillangó kisasszony operával. Az Opera főigazgatója felkérte dr. Mandi Vilmos urat, a Filharmonikus Egyesület elnökét, hogy az operaelőadásokon az egyesület tagjai résztvenni sziveskedjenek. Jegyek az összes operaelőadásokra fel emelt helyárakkal a színházi pénztárnál válthatók.

## Románia adóssága.

(Tizenötmilliárd külföldi tartozás.)

BUCURESTI. Bratianu Vintila pénzügyminiszter a sajtó képviselőinek beszámolt külföldi tárgyalásainak eredményeiről. Mindenekelőtt leszögezte, hogy a külföldi teljes bizalommal van Románia fizetési képességei iránt. A miniszter fáradtságos kutatások után megállapította Románia függő adósságait az egész külföldön, amelyek a következők: Tíz millió font, 32 millió amerikai és panamai dollár, 240 millió francia frank, 110 millió olasz lira, 100 millió és 400 ezer spanyol peseta, 717 millió márka, 285 millió cseh korona, 940 millió portugál escudel, 6 millió svéd korona, 40 millió belga franc, összesen 30 millió font sterling, vagyis egy millió négyszázezer francia frank, tehát több mint tizenötmilliárd lei. A miniszter rámutatott arra, hogy sikerült megállapodást kötni egy angol bankcsoporttal a kincstári bonok hosszabb lejáratu címletekkel való kicserélése dolgában. A bank csoport kölcsönt is ajánlott fel, de a pénzügyminiszter visszautasította, mivel csakis a külföldi adósságok konszolidációjának szigorúan megszabott határjai között kívánt maradni. Ezzel sikerült megállapítani az ország hitelképességét. A pénzügyminiszter azon véleményének adott kifejezést, hogy ezután most már nyugodtan fejlődhet az ország, élhet rendezett gazdasági életet és nyugodtan vehet fel újabb kölcsönöket. (Rador.)



## Ne csökkentsék az orvosok számát

(Aradmegye közigazgatási bizottságának ülése.)

Aradmegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt 10 órakor tartotta dr. Marcus Mihály prefektus távollétében dr. Beles Jenő alispán elnöke alatt júniusi ülését. Dr. Beles Jenő alispáni jelentésében vázolta, hogy másjában a megye közbiztonsági állapotai, eltekintve a tironovcai incidenstől, jók voltak. Örömmel jelentette be azt, hogy az építés alatt álló oradea-marei vasuti vonal építési munkálatai amnyira előrehaladtak, hogy remélhető, hogy a vasuti vonalat az őszre már át is adhatják a forgalomnak. *Margineantiu* Titus pénzügyigazgató jelentésében elmondotta, hogy május hónapban 4 és fél millió folyt be mint közvetett adó az állampénztárba, két millióval több, mint április hónapban. Egyre kies adókból azonban csak 625.000 lei folyt be, mert még eddig nem volt végrehajtás alatt az újabb adótörvények egyike sem. *Sós Béla* főállatorvos bejelentette, hogy május hónapban az állatállományban többféle ragályos betegség pusztított. Veszett kutyák voltak különösen nagyobb számban a megyében úgy, hogy négy megmárt embert a cluji Pasteur-intézetbe szállítani. A közigazgatási bizottság a veszteségi esetekből származó balesetek csökkentése céljából úgy határozott, hogy a szájköcsör nélkül talált kutyákat ki kell irtani. Dr. *Bradean Athanasz* megyei főorvos jelentésében arról számolt be, hogy az elmúlt hónapban a megye közegészségügyi állapotai jók voltak. Bejelentette, hogy a jelenleg szolgálatot teljesítő 28 körorvos nem képes az egészségügyi szolgálatot az orvosi körök nagy volta miatt kifogástalanul ellátni. A főorvos indítványára a közigazgatási bizottság elhatározta, hogy felterjesztést küld a kormányhoz, amelyben arra kéri, hogy állítsa vissza az eddigi 33 orvosi körzetet a megyében. A felterjesztést indokolásában felhívják azt, hogy az orvosok jelenlegi száma mellett, ha a megyében járványos betegség ütne fel a fejét, az orvosok is, a közönség is a leglehetősebb helyre kerülne. A közigazgatási bizottság a főorvos előterjesztésére úgy határozott, hogy az orvosok lakbérét 1921. április elsejétől ki kell fizetniük a községeknek saját pénztáraikból. A bizottság ilyen értelemben utasítani fogja a főszolgabírákat. A főorvos elmondotta azt is, hogy több község a szülésznők fizetésével már régen hátralékban van, több község pedig egyszerűen felmondta a szolgálatot az ott működő szülésznőknek. A bizottság ebben az ügyben is rendet teremt a főszolgabírák útján. A közigazgatási bizottság elhatározta, hogy felterjesztést intéz a kormányhoz annak az igazságügy-miniszteri rendeletnek az ügyében, mely a megyebeli körorvosokkal akaria végeztetni a megyében előforduló törvényszéki boncolásokat. A felterjesztésben arra fogja kérni a kormányt, hogy ebben a tekintetben is a régi gyakorlatot folytassa.

*Moldován József* tanfelügyelő bejelentette, hogy az aradi és a

megyebeli elemi iskolákban 15-én kezdődtek meg az évvizsgálatok és 30-án fognak befejeződni. Javasolta, hogy megyei iskolai alapot létesítsenek, melyből azokban a községekben létesítenének iskolát, ahol még nincsen. Az alaphoz szükséges pénzt részben önkéntes adakozás útján, részben pedig államsegély útján hoznák össze. *Beju* mezőgazdasági tanácsos arról tett jelentést, hogy a megyében a vetések állása általában jónak mondható. Az őszi vetések azonban gyengébbek, mint

## Iskola és gyár a repülőtéren.

*Moldován József* aradi tanfelügyelő bucurestii utjáról visszaérkezett és az Aradi Közlöny munkatársának a következő nyilatkozatot adta:

— Bucurestibe azért utaztam el, hogy néhány fontos tervezetet nyújtsak be a közoktatásügyi miniszternek. Az állami tanszergyár felépítése ügyében tárgyaltam az illetékes körökkel. Be is nyújtottam egy tervezetet, amely szerint a tanszergyárt az aradi repülőtéren helyeznék el. Amint már hangsúlyoztam — elutazásom előtt — a tanszergyár a legmodernebb felszereléssel lenne ellátva, amely így, a nagyvárosi tanszergyárakkal felvehetné a versenyt. Végsőleges döntést még nem hoztak a tanszergyár felépítése ügyében. A másik nagyfontosságú terv: az Aradon felállítandó állami tanítóképző. Eddig ugyanis csak tanítóképző volt Aradon. Most tanítóképzőt is akarunk létesíteni. Erre nézve tervezetet dolgoztam ki és benyújtottam Anghelcsu közoktatásügyi miniszternek. Az állami tanítóképzőt szintén a repülőtéren építenék fel. Ujítás volna az, hogy a tanítóképzőt megfelelő gazdasági teleppel látnák el. A tanítóképzővel kapcsolatban internátust is létesítenek. A közoktatásügyi miniszter az állami tanítóképzőbe elsőrangú, regáltbeli tantervet fog ki nevezni. Ha ez az intézmény megvalósul, akkor Arad kulturális élete egy fontos tényezővel gyarapodik.

— Bucurestiben való tartózkodásom alkalmával beszélgetést folytattam Anghelcsu miniszterrel az új megyei iskolák felépítéséről nézve. Ugyanis a közigazgatási bizottság egyik ülésén azt határozta, hogy Aradvármegyében tíz elemi iskolát építenek. Bár a közoktatásügyi miniszter erre nézve érdemleges választ nem adott, azt hiszem, hogy augusztus hónapban megkezdhetjük az építési munkálatokat. Legalább is Anghelcsu miniszterrel folytatott beszélgetésem erre enged következtetni. A megyei iskolák mielőbbi felépítése igen kívánatos volna.

— Talán a legfontosabb elintézési valami volt az aradi izraelita elemi iskola ügye. Elutazásom előtt

a tavasziak. Ugyanis a Kalász és a szár a kedvezőtlen időjárás következtében nem fejlődött ki eléggé. A legelők gyengék, azonban a szénatermés bőségesnek ígérkezik. A gyümölcsstermés a tanácsos jelentése szerint jó lesz.

Végezetül a Közigazgatási bizottság elhatározta, hogy bár *Soós Béla* megyei főállatorvos hatvankettedik évét betöltötte és így a szabályok szerint nyugdíjazni kellene, őt továbbra is megtartják a megye szolgálatában. Ilyen értelmű felterjesztést is tesznek az illetékes miniszteriumnak.

## A tanfelügyelő a zsidó iskola tanítási nyelvről.

meglátogattam az iskolát, ahol úgy a tanulók előmenetelével, mint magával a tanítással nagyon meg voltam elégedve. Ezt közöltem a közoktatásügyi miniszterrel, akinek egyúttal tudomására adtam azt is, hogy az aradi zsidó elemi iskolában még magyar nyelven folyik a tanítás. Dacára a felszólításoknak, az aradi zsidó iskola egyházi hatósága még nem választott a román vagy a héber tanítási nyelv között. Anghelcsu közoktatásügyi miniszter ismételt felszólította a zsidó hitközséget, hogy válassza meg a tanítási nyelvet és erre augusztus elsejéig adott határidőt. Augusztus elsejétől fogva csak az állam nyelven vagy héber nyelven lehet tanítani. Azt hiszem, a zsidó hitközség belátja a legújabb felszólítás fontosságát és mielőbb választ: vagy az állam vagy a héber tanítási nyelv között.

## Sport.

AMTE—Törökvs 10 : 0 (4 : 0)

(Bajnoki mérkőzés.)

Megsemmisítő goalarányval került ki győztesként az AMTE a két munkáscapat küzdelméből. A goalok közül ötöt *Stoffa*, hármat *Csapó*, egyet *Aradán* és egyet tizenegyesből *Briegmann* rugott. *Biró*: *Szednicsek*.

AMTE II—Törökvs II. 9:1.

CFR Glória—TAC 1:0 (0:0). A CFR Glória dacára fölényének, csak a játék vége felé tudott győzni *Vasváry* goaljával. *Biró*: *Markiovics*.

A bajnokság állása: 1. AMTE 13 ponttal és 34-6 goalarányal. 2. AAC 9 ponttal és 11-14 goalarányal. 3. CFR Glória 7 ponttal és 11-12 goalarányal. 4. ATE 7 ponttal és 8-11 goalarányal. 5. Törökvs 2 ponttal és 3-24 goalarányal. Az első és utolsó hely kérdése már eldőlt. A hátralévő AAC—ATE mérkőzés azonban nagyon megváltoztathatja a három belső helyet. AAC győzelem esetén a táblázat a fenti marad, eldöntetlen eredménnyel az ATE egy ponttal a CFR Glória elé jut, míg a legminimálisabb ATE győzelem esetén is a második helyre jut az ATE és ekkor az AAC a harmadik helyre szorul.

Az osztrák Derby. Bécs. Az osztrák Derbyt *Egyed* *Lajos Ovid* nevű lova nyerte meg egy fejhosszal a *Biöche-ménésbéli Vatinincs* előtt. A

harmadik díjat a *Rotschild-istálló* *Colonele Romanelli* nevű lova nyerte meg három és fél fejhosszal.

## Eső után — drágaság.

(Hamisított turó, romlott vaj, víztes tej az aradi piacon.)

A reménykedve várt esőzés végre beköszöntött. A mai heti piacra mindenki azzal a biztos reménnyel ment, hogy meglepő olcsóbbodást fog tapasztalni. A meglepetés ugyan nem maradt el, azonban azt a drágaság váltotta ki. A vásárlási kedv meg volt, mert már kora reggel a vásárolni akarók nagy tömege tolongott a különböző piacokon. Ezzel szemben az élelmiszer árusítók aránylag igen csekély számmal jöttek be Aradra, mert nagyrészt ilyenkor mezei munkát végez. A nagy vásárlási kedvet alaposan kihasználta az Aradra jött élelmiszer árusok. — Csaknem mindennek felemelkedett az árát a mai piacon. A tejszékelyben volt csak meglepő olcsóbbodás. A vaj kilóját 56 leiert árusították, de némely kofa 40 leiert adta. A tejnél és turónál hasonló árhullámzások voltak tapasztalhatók, amelyeknek hamarosan magyarázatát adta a délelőtt megjelent rendőrségi és egészségügyi razzia. A razzia vezetői különösen a tejtermékek megvizsgálására fektették a főszűrt. A vizsgálat eredménye rávilágított arra a problémára, hogy 30-35 kofánál mért lehet olyan nagyon olcsón tejet és vajat vásárolni. A vizsgálat rávilágított az élelmiszer árusok lelkiismeretlenségére is, mert nagymennyiségű hamisított turót, egészségtelen vajat, vízzel hígított tejet talált az árusítóknál. A hamisított élelmiszert árusító kofák ellen a rendőrség szigorú vizsgálatot indított. Talált még a razzia romlott cseresznyét is némely kofánál, akiket az árujuk megsemmisítésével büntették meg. A cseresznye kilóját egyébként minőség szerint 3-6 leiert árusították. A tojás 80-90 baira emelkedett a múlt heti 75 banis árral szemben. A gabonapiac árai is emelkedtek. A buza 380-390, az árpa 320-330 a tengeri 340-350 lei volt métermázsánként. A nullás liszt kilója 6 lei, főzöliszté 5.50, kenyér liszté 4.50 volt kilogrammonként. Az állatvásár árai a következők voltak: Szarvasmarha 6-9 lei, borjú 11-12 sertés 16-18, bányarjú 7-7.50 lei volt kilogrammonként elősúlyban.

— Románia fát szállít Magyarországnak. Budapest. Az erdélyi faexportőrök tárgyalásokat kezdtek a magyar államvasutak igazgatóságával, melynek eredményeként sikerült kieszközölniük, hogy a magyar államvasutak megfelelő mennyiségű kocsit bocsájtanak az erdélyi cégek rendelkezésére, hogy a magyarországi fabehozatait simán bonyolíthassák le. Egyelőre 500 vagon fát akar Magyarországra indítani egy külön erre a célra alakult tüzifa-blokk.

## HIREK.

### Gróf Széchenyi püspök beteg.

**BÉKÉSCSABA.** A Gyulán tartózkodó gróf Széchenyi Miklós oradea-marei megyéspüspök állapotáról a lapokban riasztó hírek jelentek meg. A Magyar Távirati Iroda arról értesül, hogy a püspök két hét előtt szívgyengeségben megbetegedett. Azóta állapota állandóan javul. Nappal ágyon kívül van. Júniusban még Gyulán időzik a püspök, júliusban pedig több heti üdülésre Nauheimba utazik.

— **Összehívták a parlamentet.** Bucuresti. A Monitorul Oficial mai száma közli azt a királyi dekrétumot, amely a parlamentet június 19-re rendkívüli ülészsakra összehívta. Az ülés csak három napig fog tartani, amelyen Bratianu miniszterelnök beszámol a genuai konferenciáról, majd a kincstári bonok konszolidációjáról szóló szerződést fogják tárgyalni és ratifikálni. (Rador).

— **Az új ügyész eskütétele.** Popescu Nicolai, az aradi ügyészség új ügyésze, ma tette le a törvényszék plenáris tanácsa előtt a hivatalos esküt.

— **A város közigazgatási bizottsága** több hónap után 20-án tartja első ülését. Ezen dr. Marcus Mihály prefektus elnököl.

— **A városi tisztviselők szervekedése.** Megirtuk, hogy Arad város tisztviselőihez a bucarestii közigazgatási tisztviselők szindikátusa felhívást intézett, amelyben szervekedésre szólítja fel őket. A város tisztviselői a felhívásnak eleget téve június 18-án, vasárnap tartják szervezkedő ülésüket.

— **Orvosi hírek.** Dr. Ardelean Kornél, aki most végezte a cluji egyetemet, orvossá nevezték ki az aradi bábaképzőintézetbe dr. Albu Kornél igazgató-őorvos mellé. Dr. Pascuti Sever hatósági orvos vizsgálta a bécsi tanulmányutjáról és ismét megkezdte rendelését.

— **Franciaország és Magyarország.** Páris. A francia szenátus tegnapi ülésén a szenátus külügyi bizottsága felkérte Poincarét, hogy a legrövidebb idő alatt tájékoztassa Franciaország és Magyarország külpolitikai viszonyáról.

— **Házilózás.** Súlyos csapás érte Kenedi Ervin volt bankigazgatót, édes anyja özv. Kendziur Oszkárné tegnap elhunyt. Temetése ma délután 6 órakor lesz a felső temető háttérházából.

— **Megoldás az ir kérdésben.** London. Churchill lord csüförtökön délelőtt az angol alsóház ülésén szenzációt keltő kijelentést tett arról, hogy az ir kérdésben olyan megoldást sikerült találni, amely az összes érdekeket ki fogja elégíteni.

— **Autófuvarozás után — adó.** Az aradi pénzügyigazgatósághoz rendelet érkezett, amely szerint minden autófuvarozást végző személy vagy vállalat köteles a fuvarozásokról nyilvántartást vezetni. A nyilván tartásban feltüntetett bevételi összegeket minden hónapban be kell mutatni a pénzügyigazgatóságon. A bevételezett összeg után a következő adó fizetendő: az első 2 leig 2 és fél százalék, minden további 40 bani után pedig fél bani. A kimutatásokat június elsőjéig visszajuttatni kell készíteni és fizetni is.

## Megnyilt a hágai konferencia.

(Kedvezőtlen előjelek Moszkva miatt.)

**HAGA.** Van Karnebeck holland külügyminiszter csütörtökön nyitotta meg a hágai előzetes értekezletet. Rövid beszédben üdvözölte a delegátusokat és ismertette az értekezlet célját. Felhívta a delegátusokat, hogy lassan munkához és mindenek előtt válasszák meg az elnökséget. A németalföldi kormány elfogadta azt a javaslatot, hogy Hagában készítsék elő a Genuában eldöntetlenül maradt problémákat. A kormánynak az a nézete, hogy célszerű lesz, ha újból megkísérik, hogy közös alapon oldják meg Oroszország talpraálltásának és a béke visszaállításának problémáját. A németalföldi kormány köteletségének tartja, hogy hagyományaihoz híven minden rendelkezésére álló eszközzel ennek az ügynek szolgálatába álljon. Karnebeck ezután rámutatott azokra az akadályokra, amelyek a Szovjetország elvei és módszerei és más országok igazgatásának eszméi között fennálló nagy különbségeket előidézik. Rámutatott arra is, hogy az Oroszországban uralkodó rendszer látszik akadályozni ennek az országnak gazdasági újjáépítését. A genuai értekezlet után új korszak kezdődött, amelyben ténybeli adatokat kell gyűjteni, tanulmányozni és csoportosítani. Az értekezlet ezután egyhangulag Van Karnebecket választotta meg elnöké.

— **Felhívás.** A pénzügyigazgatóság ma a következő felhívást bocsátotta ki: Felhívjuk a bankok, társaságok, vállalatok, magánosok figyelmét arra, hogy szigorúan alkalmazzák az F. és G. céduláris adókra vonatkozó rendelethez, amely az 1921. év augusztus elsejei „Monitorul Oficial” 95. számában, részletezett 50517 és 50518—922. szám alatt jelent meg. Azokat, akiknél az ellenőrzés alkalmával szabálytalanságokat tapasztalnak, a törvény szerint szigorúan megbüntetik. Különösen felhívjuk mindazoknak a magánosoknak figyelmét, akik kereskedőknek, vagy magánosoknak pénzt kölcsönöztek, hogy a 15 százalékos adó megfizetése céljából mielőbb jelentkezzenek, mert ellenkező esetben esetleges követeléseiket a bíróság előtt nem érvényesíthetik.

— **Flammarion jubileuma.** Páris. A francia asztronómiai társaság tegnap ünnepelte Flammarion Camille a világhírű csillagász és író nyolcvanadik születésnapját.

— **Letelepitik a kóbor cigányokat.** A megyei orvosi hivatalhoz rendelet érkezett a cluji egészségügyi főfelügyelőségtől, amely szerint a kóbor cigányokat erősen meg fogják rendszabályozni. Az erős megrendszabályozás abból fog állani, hogy azokban a községekben fogják őket állandó tartózkodásra kényesíteni, ahol jelenleg vannak és ott állandó lakosok lesznek. A letelepítéssel egyidejűleg polgárosítanak is az eddig kóbor cigányokat. A rendelet indoklásában azt mondja, hogy annak érdekében volt szükség, mert a kóbor

**LONDON.** Az Evening Standard írja: A hágai értekezlet sötét felhő alatt indul meg. Párisi hírek szerint Belgium egyetértve Franciaországgal a magántulajdon visszaállítását követeli, ami majdnem meghúsította a genuai konferenciát. Az előjelek is kedvezőtlenek. A moszkvai események is sötét gondot okoznak és elkedvetlenítők. Kamenew, aki a triumvirátus vezére lesz s így a kormány élére kerül, ellensége Angliának és Franciaországnak, ami kedvezőtlen auspicium a hágai konferencia szempontjából.

**MOSZKVA.** A népbiztosok tanácsa megtagadta a Krasszin és Csicserin által Olaszországgal kötött kereskedelmi szerződés ratifikálását, mert ez nem biztosít Oroszországnak elég politikai jogot.

**LONDON.** Csicserin a Manchester Guardian berlini levelezőjének kijelentette, hogy ha pártatlannak közelednek az orosz problémához, be kell látniuk a Genuában javasolt megoldás lehetetlenségét. A hágai értekezlet alapos sietség nélkül tárgyalhatja meg az orosz kérdést. Oroszország egyfajta óhaj dolgozni a többi nemzettel, de odahaza fenntartja új rendszerét. Az orosz megbízottak azért mentek Hagába, hogy mindkét félre előnyös megegyezést létesítsenek.

nyok erősen terjesztették a járványos betegségeket. A rendelet kitűnő, de hogy végre tudják-e hajtani, az nagy kérdés.

— **Gyengeelméjük és gyengetehetségük felvétele.** Az ineni (borosjenői) gyógypedagógiai nevelő és foglalkoztató intézetben az 1922—23. tanévre több gyengeelméjű és gyengetehetségű (aki az elemi iskola I. vagy más osztályában ismételtén megbukott illetve elemi iskolába nem járt, éptestű, de szellemű rendtelenséget eláruló gyermek véteik fel.) Szegénysorsuak ingyenes elhelyezést nyernek. Felvilágosítást az intézet igazgatósága ad.

— **A szülésznő gyilkosa.** Az Aradi Közlöny megemlékezett arról a gyilkosságról, amelyet Vass József chisindiai gazda követett el az ottani szülésznő ellen, akivel hosszabb ideig közös háztartásban élt. Az aradi vizsgálóbírósa a bűnygyben a mai napon fejezte be a vizsgálatot és az ügy iratait a vádirat elkészítése végett már át is adta az ügyészségnek.

— **Állami munkaközvetítés.** Az aradi állami munkaközvetítő vezetője felhívja mindazokat a lakatosokat, akik hajlandók Constanzába utazni, személyesen jelentkezzenek állásuk elfoglalása céljából. Ma táviratilag jelentették be a következő állásüresedéseket. Állást nyerhetnek: Cetatea-Albéra 2 sütőmunkás 1500 lei havi fizetéssel, 1 timár Craio vába 40—100 leig terjedő napibérrrel, 3 szabósegéd Turnu-Severinbe 50—80 leig terjedő napibérrrel; néhány coizmadia és 2 harangöntő Bucurestii. Az állásokat elnyerni óhaj

tók személyesen tartoznak megjelenni az aradi állami munkaközvetítő vezetőjénél.

— **Helyreigazítás.** Az „Astra” általános kereskedelmi forgalmi és tudakozódó irodáról Bul. Regele Ferdinand (József főherceg-ut) 19. léleértésből kifolyólag közlemény jelent meg, amely alkalmasnak látszott, hogy a nevezett vállalat hitelképességét kedvezőtlen megvilágításba helyezze. Közleményünket helyreigazítjuk azzal, hogy az „Astra” fizetési kötelezettségének megfelelt és hogy a közlemény megjelenésére okot adó ténykedés fölrértésen alapult.

— **Az idej gyermeknapok.** Régi, kedves szokás a gyermeknapok megtartása. Minden év nyarán zöld galyakkal díszített sátrak láthatók a főtéren; fehér ruhás bájos kis leánykák perscilyel, a kezükben adományokat gyűjtének az árva gyermekek és az ártatlan csecsemők részére. Ezeknek a szerencsétleneknek sóhaja elhat a jótékony társadalom nemes szívéhez és az aradi humánus társadalom meleg szeretettel karolja fel ügyüket. Évente egyszer — forró, illatos nyáron — gyermeknapot rendez Arad társadalma. Az idén június hó 17-én és 18-án tartják meg a gyermeknapokat. Megértő szeretettel karolják fel ezt a gyönyörű munkát. Igyekeztek mindenképp annyi adni, amennyit a tehetsége megenged! A legkisebb pénzadomány — a legnagyobb szenvedéstől menthet meg egy-egy fájószívű anyát, vagy ártatlan csecsemőt! Embertársi kötelessége mindenkinek ki-venni részét ebből a nagyarányú segítőakcióból!

— **Rendőri hírek.** Steiner Sándor aradi lakosnál az aradi államrendőrség házkutatást tartott és nyolc darab régi tallért találtak nála. A tallérok, amelyek lopásból származnak, Bubur Sava tulajdonát képezik. Steiner Sándor a tallérok vásárolta. A rendőrség gazdaság miatt megindítja ellene a nyomozást. — Tegnap éjszaka a Glória aradi sportegyesület büféjébe betörték. A betörők körülbelül 1500 lei értékű különböző élelmiszereket vittek magukal. A rendőrség a betörők kézrekerítése érdekében megindította a nyomozást.

### Három ebmarás Aradon.

(Egy orvos feleségének balesete.)

Ma délelőtt a városi orvosi hivatalnak három ebmarást jelentettek be. Az első kutyamarás a parkban történt, ahol dr. Werner Sándornét séta közben a kezefején harapta meg az egyik kertes kutyája. Az állatot azonnal agyonlőtték, a vizsgálat pedig megállapította, hogy a kutya már régebben beteg és a veszélyes jelei mutatkoztak is rajta. A másik kutyamarás Arad egyik külvárosában történt, ahol Pasaru Florica 15 éves napszámosnő mart meg a lábán egy kutya. Az ebet nem sikerült megkeríteni. A jelekből ítélve igen valószínű, hogy ez is veszélyes volt. A harmadik eset már sokkal súlyosabb. Ségában Gaiceanu Szidóniát annyira összerapta fején, kezén és lábán egy kutya, hogy a szerencsétlen asszonyt eszméletlen állapotban szállították a vármegyei kórházba. A megmártak a cluji Pasteur-intézetbe utaznak, ahol gyógykezelés alá veszik őket.



### Öngyilkos katonaszökevény.

Barzalmas módon vált meg az életétől tegnap délután Mokány Florea 21 éves fiatalember, aki Magyarországról szökött át Romániába. Mokány Floreát Magyarországon besorozták katonának és mivel nem akart szolgálni, Kétegyházán át Romániába szökött. Aradra jött és itt szolgálatba állt az Aufricht-féle fatelepen, ahol barátainak elbeszélte szökésének okát. Barátai azzal ijesztették, hogy a román hatóságok elfogják és mint magyar katonaszökevényt át fogják kísérni a határon. A szerencsétlen fiu ettől annyira megijedt, hogy tegnap délután beleugrott a nyitott kutba. Társai azonnal segítségére siettek, de mire sikerült Mokány Floreát kihuzni a kutból, már halott volt. Az ügyeletes rendőr-orvos kiszállította az aísó temető halottasházába a holttestet.

### Mozl.

\*Szenzációs műsor az Apollóban. Az Apolló színház magas nívón álló műsorán két szenzációsan megalkotott vígjáték került bemutatásra pénteken. A két vígjáték mindegyike a komikus filmek remek alkotásai közé tartoznak. A „Majom kerestetik” című képen a kacagtató komikum és pedig főként a helyzetkomikum az uralkodó elem, amely tarsogó kacajt fakaszt a nézőtérben. Az „Ezred leánya” más megoldásokat keres és helyt ad a finom humornak, amely a szellemességben és főként a derült kedélyre hangolásban bírja főerényét. Mig az elsőben a természetes magától adódó helyzetkomikum adja meg a darabnak a maga zamataját, addig a másodikban a raffinátabb, kifinomodottabb humor a szórakoztató elem. Mindkét képnek óriási sikere volt az Apolló műsorán. A szenzációs vígjáték-műsört szombaton vetíti utoljára az Apolló színház.

\* A mult titka az Uránia műsorán. Pénteken meleg siker mellett adta az Uránia a Mult titka című szenzációs kalanddrámát amely a filmtechnika terén egészen korszakot alkotó mű. A deklatívregények sablonos trükkjei eltűnnek, amit lát a közönség az valójában meg is történik, ami a mélyebb emóciókat kedvelő közönséget megrázza, mert tökéletes illúziót keltő. A kitűnő kép-főszerepében Stuart Webbs, a világszerte ismert mesterdetektív oly szenzációs felvételek közepontja, amelyeket még hasonló zsánerű képeken nem láttunk. A hatalmas arányú kép, amelynek felvételei izgalmaságukon kívül még határozottan látványosság-számba is mennek, utoljára szombaton marad még az Uránia műsorán.

\* A belgrádi királyi nászról készült felvételek, amelyet lázas érdeklődéssel vár a közönség, a jövő hét folyamán lesznek bemutatva. A felvételek a nagyarányú események legpompázatosabb jeleneteiről készültek és nagyszerű látványosságot nyújtanak.

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF  
felel.

Cenzurat: Dr. Romul Mager.

## Aradi politikai foglyok kegyelme

(Amnesztia kényszermunkára ítélteknek.)

ORADEA-MARE. Szerdán délelőtt a hadügyminiszter sürgönyrelen delele érkezett az itteni főügyészséghez, hogy tíz politikai fogoly, azonnal szabadlábra helyeztessék. Kegyelmei kaptak: Kovács Ferenc Androvics József, Martin Anna postásnő, Jeney László, Pintér László, Patáky János aradi lakosok, továbbá Czekelius Vilmos, Noszek Branisláv alezredes, Tomori Mihály az arad-csanádi vasutak felügyelője és Novák Lajos, akik valamennyien magyarországi illetőségűek. Valamennyien 10—15 évi kényszermunkára voltak ítéelve. Dr. Sovrea kir. ügyész azonnal magához hivatva az érdekelt foglyokat s tudomásukra adta a kegyel-

met. Noszek alezredes társai nevében megköszönte dr. Sovrea Valér ügyésznek azt az emberséges bánásmódot, amiben részesítette őket és kijelentette, hogy mindig a legnagyobb hálával fognak visszagon dolni reá. Azután kérték, hogy minél előbb toloncra tegye át a magyarországi illetőségűeket a határon. A kir. ügyész kijelentette, hogy már intézkedett. A szabadult politikai foglyok azután igen érzékeny bucsut vettek itt maradt társaiktól s az öröktől, akik szintén a jó bánásmóddal igyekeztek enyhíteni a politikai foglyok nehéz helyzetén. Délután 6 órakor a kegyelmeben részesült politikai foglyokat áttették a határon.

## Arad megyében közepes lesz a termés.

(A későn jött eső. — Csak a tengerinek használt.)

Altöldy Pál, az Arad megyei Gazdasági Egyesület igazgatója bejárta Arad megye nagyrészét, hogy az eső után megtekintse a vetéseket. Az igazgató tapasztalatairól az Aradi Közlöny munkatársának a következőket mondotta:

— Terméskilátásaink az elmúlt hét végéig lesújtó rosszak voltak, de a vasárnap este kezdődő s azóta többször megismétlődő bőséges esők a helyzeten sokat javítottak. Az eső valóban a tizenkettedik órában jött s hia még pár napig késik, akkor csak ocsut arattunk volna. Az őszi buzára egyébként legtöbb helyen így is késve jött, mert bármilyen bőven is hullott most az áldás, a hosszú, hideg és esőtlen tavasz kártételeit nem tudta helyrehozni. Buzából éppen ezért közepes, sőt legtöbb helyen gyenge közepes termést remélhetünk. A tavaszi kalászosok árpa, zab általában szintén gyengén állanak. ritkák és gazosak, de az eső sokat segített rajtuk. Legáldásosabb hatása az esőnek a kapásokra, különösen a tengerire volt, amely átlag hat héttel van fejlődésben hátrább, mint más években. A bő esőzésekre a tengeri gyors fejlődésnek indult s hia a nyár elég csapadékos lesz, tengeriből még igen jó termés is lehet. A takarmánytermés sem váltotta be azokat a reményeket, melyeket a gazdák a rendkívül sok téli és tavaszi nedvesség után jogosan támasztottak. Az utóbbi hetek szárazsága a természetes kasszálók finomabb alfűveit nem engedte fejlődni, s így a szénatermés minőségileg és mennyiségileg is várakozáson alul maradt. A szőlők mindenfelé jól állanak.

— Az idei rossz tavasz ismét fényesen bebizonyította, hogy az időjárás nálunk már mind megszokottabbá váló szélsőségei ellen egyedül a gazdálkodás okzerűségével lehet megküzdeni. Ott, ahol mély szántás, rendszeres istállótrágyázás, vagy pláne a műtrágyázás még járja, ott a növényzet kitartóan dacolt a kritikus szárazsággal, míg a sekélyen szántott, szegény talajok növényzete a bő téli nedvesség áldásait nem tudta hasznára fordítani. A

gazdasági bőséget, mely az olcsó élet elérkeztenek előfeltétele, csak az okszerű gazdálkodás tervszerű, céltudatos terjesztésével remélhetjük.

## LEGUJABB.

Csendőrök és kommunisták harca.

Pozsony. Vágúhelyen, tegnap este ötszázfőnyi tömeg megtámadta azt a csendőrosztatot, mely Andrej Bajdnik kommunista vezért a törvényszékre kísérte. A tömeg Rő záport zudított a csendőrökre, akik erre a fegyverüket használták. Egy fiatalembert agyonlöttek és ötöt megsebesítettek. A kommunisták közben erősítést kaptak, a csendőröknek azonban ennek dacára késő éjjelre sikerült rendet teremteniök.

Morgan — Lloyd George-nál.

Páris. A Chicago Tribune londoni tudósítója jelenti, hogy Lloyd George angol miniszterelnök meghívta Morgan amerikai bankárt ennek a hétnek a végére, hogy vele tanácskozzék. Az angol miniszterelnök az amerikai bankár véleményét akarja megismerni az európai pénzügyi helyzetről.

Bernáth Béla meghalt.

Budapest. Bernáth Béla, a magyar parlamentnek 33 éven át volt tagja, aki gróf Apponyi Albert legszűkebb környezetéhez tartozott, ma Mádon meghalt. A legutóbbi választáson kisebbségben maradt báró Mailott Nándorral szemben. Ez a bukás ölte meg az öreg urat, aki a legutóbbi nemzetgyűlésnek korelnöke volt. A legutóbbi választáson történt bukása mindenkit meglepet, mert abban a kerületben bukott meg, ahol mindenkit személyesen ismert. Hiteles feljegyzések szerint Bernáth Béla kerületében 2462 lakodalomban vett részt és több mint 500 keresztgyermek volt. A politikai életben mint tokaj hegyaljai szőlőbirtokos a szőlőművelés kérdésével, főként a fi-

loxera által elpusztított tokaji hegyvidék ujáteremtésével foglalkozott.

Csernoch János 70 éves.

Budapest. Csernoch János hercegprimás június 18-án tölti be életének hetvenedik életévét. A hercegprimás hetvenedik születésnapját az egész magyar katolikus társadalom meg fogja ünnepelni.

## Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak (június 16). Dollár 148, márk 0.50, sokol 2.95, dinár 2.15, magyar korona 0.17, budapesti kifizetés 5.35, bécsi kifizetés 115, berlini kifizetés 0.51, prágai kifizetés 2.95, francia frank 14.

Zürichi nyitás (június 16). Berlin 167, Newyork 525, Milano 2642.5, Prága 1005, Budapest 51.5, Zágráb 180, Bucuresti —, Varsó 13, Bécs 3, lebélyezett osztrák korona 3.75.

Budapesti nyitás (június 16). Dollár 994, márk 318, osztrák korona 5.80, leu 647, sokol 1955, dinár 1368.

Zürichi zárlat (június 16). Berlin 166, Newyork 525, Milano 2637, Prága 1005, Budapest 51, Zágráb 180, Varsó 12.5, Bécs 3, lebélyezett osztrák korona 3.25.

Budapesti zárlat (június 16). Dollár 990, francia frank 88.75, márk 3.20, lira 50.00, osztrák korona 5.80 leu 6.43, szokol 19.40, svájci frank 189.00, dinár 13.60, lengyel márk 22.

= Az Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság igazgatósága ezúton is felhívja a részvényesek figyelmét a folyó hó 17-én délelőtt 11 órakor tartandó rendes évi közgyűlésre.

= A pénzintézetek köréből. Az Arad megyei Takarékpénztár 1922. május 8-iki igazgatósági ülésén Sугár Károlyt és Issekutz Bélát cégjegyzői joggal ruházta fel. A Viktória Takarékpénztár R. T. június nyolcadiki igazgatósági ülésén Antonescu Virgilt és Popovici Györgyöt aligazgatóknak választotta meg. A Pankotai Mezőgazdasági Bank dr. Beles Jenő alispánt és Vasolopol Pétert igazgatósági tagoknak választotta meg. A változásokat bejelentették az aradi cég hivatalnak.

— Az aradi cég hivatalból. A Traub és Földes fakereskedelmi cég bejelentette az aradi cég hivatalnak, hogy üzemét megszüntette. — Kraszl András, Faragó Henrik és Tigermann Mór Radnán Murescég alatt építési anyagok elárúsítására bejegyzési engedélyt kértek az aradi törvényszéktől. — Kohn József Első Aradi Fémárugyár névvel ugyancsak cégbejegyzést kért a törvényszéktől. — Marti R. és Társa Magyar-Francia Cognacgyár részvénytársaság dr. Robu János főpolgármestert igazgatósági tagjának választotta meg.

Aki nyaratni, vagy fürdőre megy, ép úgy olvashatja az „Aradi Közlöny”-t mint odahaza. A kiadóhivatal bárhova — külföldre a bélyegköltség megtérítése mellett — utána küldi t. előfizetőinek az „Aradi Közlöny”-t.

# Utlevelekre

visumot, külföldieknek utlevelet Címj (Kolozsvártól) vagy Bnurestiből hetenként négyszer közismert pontossággal a „Kelet” hírlapiroda szerez.

## NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölték nem vállalnak felelősséget.



**Kovács Ervin és öz. Birtó György** szül. Kovács Anna fájdalomtól megtört szívvel és a legbensőbb gyász érzetével tudatják, hogy szeretett, jó édes anyjuk

### öz. Kovács Ervinnek

Folyó évi június hó 10-án, hosszas szenvedés után jobbjáték szerdén.

Felejtethetetlen drága halottunk múlt tetemei folyó hó 17-én délután 6 órakor fognak a felső temető halott házából a rom. kth. egyház szertartása szerint becsiszoltatni és az ottani családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engedélyt gyászmise áldozat később megállapítandó időben fog a főt. Minorita-tyúk templomában a Mindenhatóknak bemutatni.

Csendes részvét kérem.

Arad, 1922. június hó 18-án. 2456

Minden külön értesítés helyett!

## Apró hirdetések.

### Alkalmazás.

ÜGYES SZOBALÉNY azonnalra, legkésőbb június 15-re felvétetik. Cím a kiadóban. 800

MINDENES leány vagy bejárónő jó bizonyítvánnyal felvétetik Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. I. em. jobbra. 7

NEGY középiskolát végzett fru. kinek jó írása van, mint gyakornok alkalmazást nyer. Ajánlatok „Kezdő” jelzésre a kiadóba kéretnek. 3500

MOTOR SZÁLLODABA takarítónő keresztek. Calea Radnei (Radnai-ut) 8. 2756

KISZOLGALÓ kassza azonnal felvétetik. Cím a kiadóban. 11734

KERESKEDŐ SEGÉD festékszakmában jártas, felvétetik. Meer festéktüzében. 2677

KÖZÉPKORU tisztességes szakácsnő vidékre közöskönyha vezetésére keresztek. Ajánlatokat Butorgyár Ineu (Borosjenő) címre küldendők. 2717

ÜGYES SZOBALÉNY azonnali belépésre keresztek. Apatelekek-kaatóly. 2719

NYOLC GYMNÁZIUMOT végzett fiatal embert, gyógyszerész gyakornokul felvesz Hajós Árpád gyógyszerész. 2749

ÜGYES engrossista fűszeresség felvétetik Ehrenfeldnél. 2747

FOGTECHNIKUS TANULÓ leány felvétetik Cím a kiadóban. 2744

CSINOS feliró- és kiszolgáló nők azonnal felvétetnek egy új modern „Café restaurantba.” Cím Wallinger hirdetőjében. 12357

ELSŐRENDEU fizető és tanulóleányok jó fizetéssel felvétetnek Varadi varrodájában Strada Russu Sirlanu (Archtich-utca) 20. 12357

LABORANS FIUT KERES vegyészeti iparvállalat. Cím Kelet hírlapiroda. 12498

### Vétel és eladás.

UJ DAMÁSZT asztalneműk, törülközők, antik ókszer eladók. Str. Consistorului (Batthyány-utca) 3. 2757

LEGJOBB PRÓBALAPOK KERPELNÉL. 12621

UJ NYERSELYEM női ruha soványabb termetre eladó. Wolmuth női szabó Str. Bartha (Rákóczy-utca) 20. 2746

IRÓASZTAL megvételre keresztek. Cím Naményi papírkereskedésben. 2754

GYERMEKKOCSI, gummikerekű, alig használt, eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 12358

MINDENKINEK TÖBBET FIZETUNK képek, bronz, márvány és porcellán figurákat, perzsa, arab, argemant-szőnyegeket, török kendőket, antik és modern butorokat, zongorákat, modern és antik díszlámpákat, japán vázákat régi ezüst és arany műanyagokért, mindenemmel műbocsai régiségekért Szépművészeti Salon Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Országy-palota. 11911

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, fémvázákat, szobrokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, festmények, mindenféle ezüst tárgyakat, perzsa és szm. szőnyegeket, díszlámpákat és egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique (Bul. Regina Maria 20. Fischer Eliza-palota.) Alkalmi ajándékok és bevásárlási forrása. 11694

UJ BUTORHITELI Minden hiteles egyen beszerezhet ebédő, háló nappali szalon, egyes fa- és vasbutorokat, írdal és konyhaberendezéseket, diván és matracokat stb. Fizet hetenként Lei 1000 után Lei 6. CAROL GARAI magasztos de mibile Catea Banatului (Asztalos Sándor-utca) 5. 12031

LEGMAGASABB ÁRBAN VESZEK ezüst szőnyegeket, zongorákat és pianót Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 11895

HASZNÁLT kerékpárokat megvételre keres Koch Dániel Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 42. 2723

PALISANDER ebédő költözökös miatt sürgősen eladó. Cím a kiadóban. 2739

### Oktatás.

ROMÁN ÓRAKAT óhajtók venni. Cím a kiadóban. 2750

### Különfélék.

EZERJÓFU gyomorelixir pártatlan hatású szer gyomor és bél bajlalmak, étvágytalanság, hányinger, felfúvottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógy szerár Aradon. 10831

EZÜST rídikul találtatott. Árvevő Kelet hírlapirodában. 12498

Brillians köveket, platina, arany- és ezüst-tárgyakat a legmagasabb áron vesz.

Hirsch Jenő órás és ékszerész Strada Motianu (Föray-utca) 12126

## Fahivatalnok,

ki a pohászfazakmában 8 évi gyakorlattal bír, 5 évig fűrésznél volt és jelenleg is alkassza, vagy

### Állást keres.

Cím: „KELET” hírlapiroda. 12498

### Megélhetés felett ne törje a fejét

mert bárhol biztos szép keresetet nyújt a valódi

francia és svéd gobelin, perzsa-szőnyeg és az összes keleti technikák készítése. — Tanítaja: 12358

„Sparta” szövőművészeti iskola Strada Eminescu (Deák F.-u.) 28. (Krispin-téren.) — Napokénti beiratkozások!

## VÉGH ISTVÁN

kocsigyártó javítások gyorsan és pontosan készítenek  
ARAD, Str. G. Birta (Varjassy József-utca) 18

Veszek BRILLIANS köveket, arany és ezüst árukat magas áron. 12017

## KUN, ékszerész.

## Három modell-asztalos

legjobb munkacérvél bíró

## keresztek.

Ajánlatok a

## Romano - Americana

petroleum-finomító címere Teleajev prahovai kerület küldendők. 2758

## VESZÜNK:

ócskavasat, öntöttvasat és rezet legmagasabb áron.

## Vasipar, Arad,

12495 vasöntő és gépgyár.

### HIRDETMÉNY.

Seprusi (Seprősi) gör. két. rom. templom épületének javítása és kímésítése céljából, érdekeltek közzéadására, miszerint ez ügyre vonatkozólag folyó évi június hó 25-ére délután 11 órakor jelentkezhetnek a helybéli gör. két. rom. egyház gondnokánál.

Utazási költségeket az illető mesterek viselik.

Seprous (Seprős) június hó 11. 1922.

2751 Egyház gondnoksága.

### ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Arad állomáson 1922. évi június hó 20-án reggel 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen a következő áruk kerülnek eladásra: Egy vagon üveg cserep, egy komplett reflektor és más különféle áruk. 2752

C. F. R. Raktárfőnöksége.

## Ó-TÁTRAFÜRED

a Magas Tátra legnagyobb gyógyfürdője. Elsőrangú ellátás. Teljes pensió: compl. reggeli, 4 fogásos ebéd, 3 fogásos vacsora, lakással együtt a Grand-Hotelben 62 Kc-tól, a többi lakóházban 46 Kc-tól feljebb, a physikalis-diátás Tátra-Sanatoriumban gyógykezeléssel együtt 57-től 100 Kc-ig. Semmiféle pótlékok nem számítanak. Kifünő eredménytelenség, kimerültség, rekonvaleszcenciánál. Tüdőbajosok kizárva. Edző- és hűzőkurák, szigorú diéta. Pórvos: Dr. Gámán egyet. m. tanár. Minden teljesen bekeszerü fizemben. Közvetlen Tátra-Express vonat érkezéskor naponta. Felvilágosítás: Tátra-Füred igazgatójánál Stary-Smokovec és Cedok a Menetgyrodában. Budapest. (Vigadó.) 11935

## HA hódítani akar, fessaker lenni,

készíttessé ruhát a 2731

## VIRÁGH-SALON

Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 13. sz., hol a legizlesebb francia, angol toalettek, egy kiváló külföldi szabász nő nagy hozzáértéssel készítenek s így módomban van a legkényesebb izlésnek is megfelelni. Intányos, gyors és figyelmes kiszolgálás. Kiváló tisztelettel: Virágh Sándor, nőiszabó.

## Az Agyag és Vegyipar Rt.

Satu-Mare keres azonnali belépésre perfect magyar, német, románul levelező mérlegképes

## Iroda vezető

megfelelő gyakorlattal és képességgel a vállalat kereskedelemi ügyeinek vezetésére. Ajánlatok kézírással mindhárom nyelven az eddigi működés részletes fel-tüntetésével és fényképpel ellátva nyujtandók ba. 2745

## Két munkás keresztek

600-1000 kg. teljesítő képességű

## gőzkalapáchoz.

Ajánlatok a

## Romano - Americana

címere Teleajev prahovai kerület küldendők. 2752

## PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Az Aradi Szervezett Pincérmunkások Szakcsoportja pályázatot hirdet az ügyvezetői titkári állásra. 1400. vagyis egyezer és négyszáz lei havi fizetéssel. Csak a szakmához tartozók pályázhatnak. Megkívánlatik, hogy a pályázó román és magyar nyelven is írjon, mint írásban, valamint az írodai ügykezelésben kellő jártassággal bírjon. Az állás folyó évi július 1-én elfoglalandó és három havi próbaidő után véglegesítettik. 2727

Arad, 1922. június 12.

## A VEZETŐSÉG.

Perzsa és kalotaszegi szőnyeg javító és argánan műhely megnyit Aradon a Bul. Regina Maria No. 20. Fischer Eliza palota bent az udvarban 2674 garancia mellett elvállal mindenféle javítást, tisztítást és molyok kipusztítását. Ha valaki nem lenne megelégedve a munkával úgy attól nem fogad el egy banit sem. M. A. PASOTIÁN.

Ingyen kap egy francia pipere szappant, ha Szabó drogeriában eszközöl bevásárlásodat, látat 10 pénzérti block felmutatása ellenében.